

Til lovforslag nr. L 33 og L 34. Betænkning afgivet af finansudvalget den 7. marts 1984

Betænkning

over

I. Forslag til lov om optagelse af statslån i udlandet II. Forslag til lov om bemyndigelse til optagelse af indenlandske statslån

Udvalget har behandlet lovforslagene og herunder stillet spørgsmål til finansministeren vedrørende lovforslaget om optagelse af indenlandske statslån. Finansministerens besvarelse af de stillede spørgsmål er optrykt som bilag til nærværende betænkning.

Ad I. Forslag til lov om optagelse af statslån i udlandet

Udvalget indstiller lovforslaget til vedtagelse uændret.

Ad II. Forslag til lov om bemyndigelse til optagelse af indenlandske statslån

Et flertal (udvalget med undtagelse af socialistisk folkepartis medlemmer) indstiller lovforslaget til vedtagelse uændret.

Et mindretal (socialistisk folkepartis medlemmer af udvalget) har stillet nedenstående ændringsforslag, hvorefter henvises til de ledsagende bemærkninger.

Mindretallet indstiller lovforslaget til ved-

tagelse med det af mindretallet stillede ændringsforslag.

Ændringsforslag

Til § 1

Af et mindretal (Ingerlise Koefoed (SF) og Jes Lunde (SF)):

Ordene »75 mia kr.« ændres til: »50 mia kr.«.

Bemærkninger

Mindretallet finder det uacceptabelt at skulle give bemyndigelse til optagelse af indenlandske statslån i det skitserede omfang. Det er direkte uansvarligt over for de fremtidige skatteydere, når der oven i købet findes indtægtsmuligheder her og nu. Mindretallet redegjorde ved 1. behandling for, at statens finanser kan bedres med milliardbeløb gennem formueskat, beskatning af kursgevinster, forhøjet selskabsbeskatning, arveafgifter m.v.

Gammelgaard (KF) Henning Andersen (KF) Collet (KF) Annelise Gotfredsen (KF)

Svend Erik Hovmand (V) fmd. Fogh Rasmussen (V) Nør Christensen (CD)

Arne Bjerregaard (KrF) Camre (S) Helle Degn (S) Erenbjerg (S)

Henning Jensen (S) nfmd. Nørgaard Sørensen (S) Erling Olsen (S)

Ingerlise Koefoed (SF) Jes Lunde (SF) Bilgrav-Nielsen (RV)

Partierne FP og VS havde ikke medlemmer i udvalget.

Bilag

FINANSMINISTERIET

København, den 22. februar 1984

Vedlagt fremsendes i 40 eksemplarer besvarelse af spørgsmål stillet af finansudvalget den 10. februar 1984 (BIL. Nr. 23.63).

HENNING CHRISTOPHERSEN

/ Flemming Dalby Jensen

Til finansudvalget

BUDGETDEPARTEMENTET

Den 21. februar 1984

**Besvarelse af spørgsmål ad forslag til lov
om bemyndigelse til optagelse af indenlandske statslån (L 34), stillet af
finansudvalget den 10. februar 1984 (BIL.NR. 23.63)**

Spørgsmål 1:

Finansministeren bedes redegøre for pengemængdens udvikling over årene 1980-83 og forventet udvikling i 1984 samt redegøre for årsagerne til udviklingen.

Spørgsmål 2:

Finansministeren bedes kommentere professor Niels Thygesens udtalelser i Jyllands-Posten den 8. februar 1984 om risikoen for, at den store likviditet giver mulighed for en stor kapitalflugt i tilfælde af en krise for betalingsbalancen.

Spørgsmål 3:

Hvilke pengepolitiske initiativer påtænker regeringen i denne folketingsssamling?

Svar 1-3:

Pengemængden, M 2, består af husholdningers, virksomheders og kommuners seddel-, mønt- og girobeholdninger, indskud i pengeinstitutterne bortset fra skattebegunstigede indskud samt beholdninger af statsgældsbeviser. Pengemængden voksede i perioden 1980-82 med mellem 8 og ca. 12 pct. p.a. Vækstraten accelererede gennem første halvår 1983 og nåede i juni op på 21 pct. I årets sidste fire måneder lå pengemængden 23-25 pct. over niveauet på samme tid i 1982.

Væksten i den private sektors og kommunernes likvide beholdninger lå i perioden 1980-82 lidt under stigningen i samfundets transaktionsomfang udtrykt ved væksten i bruttonationalproduktet i løbende priser. I 1983 har pengemængdevæksten været mere end dobbelt så stor som BNP-væksten. Accelerationen skal først og fremmest ses i sammenhæng med det markante rentefald i efteråret 1982 og gennem 1983. Rentefaldet og

nedgangen i inflationstakten bevirkede, at pengeefterspørgslen voksede, idet omkostningerne ved at være likvid blev mindre. Renteforskellen mellem indskud i pengeinstitutterne og obligationer såvel før som især efter skat indsnævredes endvidere væsentligt, hvilket forstærkede stigningen i pengeefterspørgslen. Desuden synes der i 1983 at have været tale om, at den private sektor har opbygget beredskabskasse med henblik på forestående investeringsdispositioner. Endelig må det antages, at en række mere teknisk betonedede faktorer har bidraget til at fastholde pengemængdevæksten på et højt niveau i slutningen af 1983. Det gælder således de realrenteafgiftspligtige investorers dispositioner forud for ikrafttrædelsen af realrenteafgiftsloven den 1. januar 1984 og en forstærket konkurrence mellem pengeinstitutterne.

Virkningerne af de særlige forhold omkring pengemængdeudviklingen i slutningen af 1983 ventes at aftage relativt hurtigt i 1984. Der er endvidere grund til at forvente, at pengeefterspørgslen er ved at være tilpasset det lavere renteniveau og den lavere inflationstakt, og at opbygningen af beredskabskasse vil ophøre i den kommende tid, således at pengemængdevæksten vil aftage. Det kan dog næppe påregnes, at der er umiddelbar udsigt til pengemængdevækstrater så lave som i 1980-82.

Der er i 1983 sket en markant nedgang i underskuddet på betalingsbalancens løbende poster samtidig med, at opgangen i løn- og prisniveauet er væsentlig afsvækket. På denne baggrund og i betragtning af de forholdsvis rummelige valutareserver har der været enighed mellem regeringen og nationalbanken om, at det var forsvarligt ved tilrettelæggelse af pengepolitikken at lægge øget vægt på ønskeligheden af gennem et lavere rente-

Bilag til bet. o. lovf. vedr. statslån i udlandet og indenlandske statslån

niveau at stimulere investeringerne, selv om dette måtte indebære en lavere privat kapitalimport end ellers. En vækst i de private investeringer vil i sig selv forbedre beskæftigelsesmulighederne og er samtidig en forudsætning for, at man på længere sigt kan nedbringe arbejdsløsheden uden at tilsidesætte hensynet til betalingsbalancen. Ved tilrettelæggelsen af pengepolitikken må der dog tages hensyn til ønskeligheden af over en længere periode at opnå en rimelig vækst i pengemængden.

Regeringen og nationalbanken er opmærksomme på, at en fortsat kraftig stigning i pengemængden – som påpeget af professor Niels Thygesen – kan forøge risikoen for, at likvide midler omveksles til valuta i situationer med international valutauro. De private valutatransaktioner i forbindelse med de seneste EMS-justeringer har imidlertid vist sig dels at ligge klart inden for de samlede valutareserver, dels at være reversible i den forstand, at valutaudstrømningen forud for kursjusteringerne har været fulgt af en tilbagestrømning i de efterfølgende måneder, når betalingsadvanerne normaliseredes. Valutareserverne er i øvrigt forøget væsentligt i de senere år og udgjorde ultimo januar 1984 knap 38 mia kr., hvortil kommer, at staten for tiden råder over ca. 16 mia kr. i utrukne udenlandske bankkreditter. I denne sammenhæng kan der endvidere peges på, at nationalbanken har adgang til ubegrænsede kortfristede interventionskreditter hos de øvrige centralbanker inden for EMS-samarbejdet. Det valutariske beredskab er således meget omfattende i forhold til den potentielle valutastrømning i forbindelse med en international valutakrise.

Det er i relation til spørgsmålet om den

private sektors valutatransaktioner værd at notere, at pengemængdevæksten og det kraftige indenlandske rentefald samt indsnævringen af renteforskellen i forhold til udlandet siden efteråret 1982 ikke har ført til omlægninger af den private sektors finansieringsmønstre. Den meget betydelige private nettokapitalexport i 1981 og 1982 er tværtimod i løbet af 1983 afløst af en vis privat nettokapitalimport. Denne udvikling er udtryk for en voksende tillid til regeringens valutakurspolitik.

Nationalbanken nedsatte i efteråret 1983 diskontoen og ændrede reglerne for pengeinstitutternes låne- og indskudsrammer i nationalbanken. Begge foranstaltninger medførte en tilpasning nedad af den markedsbestemte rente af pengeinstitutternes kortfristede indskud på aftalevilkår og indebar dermed en tilskyndelse til omlægning af pengeinstitutindskud til obligationer. Medens den skærpede konkurrence mellem pengeinstitutterne og et vist pres på likviditeten i slutningen af 1983 førte til en stigning i interbank- og aftalekontorenten i forhold til obligationsrenten, har der i den seneste tid været en tendens til udvidelse af renteforskellen mellem obligationer og aftalekontoindskud, hvilket vil kunne medvirke til at dæmpe væksten i pengeefterspørgslen.

Regeringen og nationalbanken vil fortsat holde løbende kontakt om udviklingen på de finansielle markeder og i fornødent omfang gennemføre korrigerende pengepolitiske foranstaltninger. Med udsigt til et lidt større betalingsbalanceunderskud i 1984 end i 1983 er der behov for særlig opmærksomhed, ligesom situationen understreger nødvendigheden af en fastholdelse af den hidtidige finans- og indkomstpoltiske linje.